

REMISSVAR

Datum	Diariernr
2016-06-22	2016-2147
Ert datum	Er referens
2016-04-04	Ju2016/02657/L4

Rättsenheten
Lisa Svensson
010-240 5187
lisa.svensson@msb.se

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Skärpta straff för allvarliga brott mot lagen om brandfarliga och explosiva varor - delredovisning av Uppdrag att utreda vissa frågor om brandfarliga och explosiva varor (Ju 2015/J)

Sammanfattning

MSB anser att utredarens förslag till kvalifikationsgrunder för när ett brott ska anses vara grovt, eller synnerligen grovt, inte i tillräcklig utsträckning har tagit i beaktande de speciella, och väsentliga, skillnader som finns vid en jämförelse mellan skjutvapen och explosiva varor.

MSB föreslår därför att flera av de föreslagna kvalifikationsgrunderna inte införs i LBE och att de nu gällande kriterierna för grovt brott i 29 § LBE istället bibehålls. MSB föreslår vidare att det införs en helt ny kvalifikationsgrund för grovt brott i LBE, som direkt tar sikte på sådana militära produkter som utgör explosiva varor som är vapenliknande.

I övrigt har MSB inga invändningar mot utredningens förslag om att höja straffskalorna för brott mot tillståndsplikten i 16 § LBE, samt att tillskapa ett synnerligt grovt brott mot 16 § LBE.

4.2.2 Brandfarliga varor

MSB delar utredarens bedömning om att det inte finns skäl för att utvidga tillämpningsområdet för grovt brott till att avse även brandfarliga varor.

4.2.3 Andra gärningar avseende explosiva varor

MSB tillstyrker utredarens bedömning om att det inte finns skäl att utvidga tillämpningsområdet för grovt brott till att avse andra överträdelser av LBE än brott mot tillståndsplikten.

4.4.2 Kvalifikationsgrunder för grovt brott mot tillståndsplikten

Punkten 1- den explosiva varan har hanterats på allmän plats eller på annan plats där människor brukar samlas eller har samlats eller i ett fordon på en sådan plats

MSB vill framhålla att det finns flera väsentliga skillnader mellan skjutvapen och explosiva varor i generell bemärkelse. Ett skjutvapen är konstruerat för att skjuta en projektil i en viss avsedd riktning och kan relativt enkelt orsaka avsedd skada på stora avstånd. Ett skjutvapen är därigenom mycket effektivt för den som avser att skada eller döda andra. En explosiv vara har inte på samma sätt en riktningsverkan och har ett mera begränsat avstånd för sin verkan. Att i analogi med reglerna för vapenbrott peka ut hantering av explosiva varor på allmän plats eller motsvarande som kvalifikationsgrund för grovt brott är mot denna bakgrund inte helt relevant. Det är snarare hela den situation i vilken den explosiva varan förekommer som avgör dess farlighet. MSB anser därför att den skrivning som finns i nu gällande 29 § LBE bättre speglar den helhetsbedömning som behöver göras, dvs. "risken för att de explosiva varorna hade kunnat komma till brottslig användning".

Skrivningen i samma punkt om att den explosiva varan har hanterats i ett fordon på en sådan plats, kommer enligt MSB:s uppfattning inte få någon reell betydelse. MSB delar utredarens bedömning på sid. 79 om att åtskilliga fall då explosiva varor hanteras i ett fordon kommer att vara undantagna från tillämpningsområdet för LBE och därmed också från bestämmelsen om grovt brott. MSB menar till och med att så kommer att ske i de allra flesta fall och som en följd därav kommer den föreslagna kvalifikationsgrunden heller i princip aldrig att kunna aktualiseras. Transportbegreppet i 3 § lagen (2006:263) om transport av farligt gods avser, förutom själva förflyttningen, även lastning, lossning, förvaring och annan hantering av det farliga godset som utgör ett led i förflyttningen. Det sistnämnda innebär att även tillfällig uppställning av ett fordon mycket väl kan anses utgöra ett led i transporten av de explosiva varorna. MSB anser därför att den föreslagna kvalifikationsgrunden inte bör införas.

Punkten 3 – hanteringen, överföringen eller importen har avsett flera varor eller en stor mängd av en vara

Även om utredaren framhåller att ingen ändring i sak är avsedd under denna punkt, anser MSB ändå att omskrivningen av denna kvalifikationsgrund inte är ändamålsenlig. Till skillnad från skjutvapen, kan man inte säga att en större mängd av en eller flera explosiva varor gör brottet allvarligare/farligare. Farligheten avgörs snarare av på vilket sätt och i vilket sammanhang den explosiva varan används. Man kan här göra en jämförelse mellan 1000 olika fyrverkeriartiklar och en handgranat. Farligheten med en handgranat torde normalt sett vara större även om både antalet varor och den totala mängden explosiv vara är större när det gäller fyrverkeriartiklarna. Det förhåller sig dessutom så att en mängd explosiv vara kan vara mycket liten i ett

sammanhang, men den kan ha en förödande verkan i ett annat sammanhang. Nu gällande lydelse i denna del i 29 § LBE är enligt MSB:s uppfattning därför bättre och bör i huvudsak behållas, dvs. ”omfattningen av det olagliga innehavet.”

Punkten 4 – gärningen har i övrigt varit av särskilt farlig art

Mot bakgrund av MSB:s ovanstående synpunkter, och om dessa beaktas, kan det ifrågasättas om det finns något egentligt behov av den nya föreslagna punkten 4. Den nya kvalifikationsgrunden bör enligt utredaren på sid. 82 framförallt bidra till att den situation som varan förekommer i lyfts fram och särskilt beaktas. MSB menar att de kvalifikationsgrunder för grovt brott som finns i nu gällande 29 § LBE redan omhändertar denna aspekt i tillräcklig omfattning. Om ett behov av en sådan övrig punkt ändå bedöms finnas, har MSB ingen erinran mot dess närmare utformning.

4.4.3 Kvalifikationsgrunder för synnerligen grovt brott mot tillståndsplikten

Som en konsekvens av vad MSB anfört ovan under punkten 3, anser inte MSB att de föreslagna kvalifikationsgrunderna för synnerligen grovt brott är ändamålsenliga i sin föreslagna lydelse.

En ny kvalifikationsgrund för grovt brott som direkt tar sikte på militära produkter

Med beaktande av vad som föranlett den nu remitterade utredningen, nämligen sådana explosiva varor som är vapenliknande och som riskerar att komma till illegal användning i kriminella kretsar, så anser MSB att man bör överväga att införa en ny kvalifikationsgrund vid grovt brott mot 16 § 1 st LBE. En sådan kvalifikationsgrund skulle direkt ta sikte på de typer av explosiva varor som man från lagstiftarens sida ser att det finns allra störst risker med, det vill säga sådana explosiva varor som direkt och på plats kan användas för att skada och döda människor. De explosiva varor som avses är enligt MSB:s uppfattning olika typer av militära produkter. Exempel på sådana produkter särskilt värda att nämna är handgranater, granater, pansarskott och minor.

Förslag till ny utformning av 29 § a LBE

Om uppsåtligt brott mot 16 § första stycket avser explosiva varor och är att anse som grovt döms till fängelse i lägst ett och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas

- 1. risken för att de explosiva varorna hade kunnat komma till brottslig användning,*
- 2. om de explosiva varorna varit av särskilt farlig beskaffenhet,*
- 3. omfattningen av den olagliga hanteringen, överföringen, importen eller exporten,*

4. om gärningen har omfattat militära produkter såsom handgranater, granater, pansarskott eller minor, eller

5. om gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

Om brott som avses i första stycket är synnerligen grovt döms till fängelse i lägst tre och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska särskilt beaktas om det varit fråga om en olaglig hantering, överföring, import eller export av betydande omfattning.

Övriga synpunkter

Avslutningsvis vill MSB framhålla att det, som en konsekvens av utredarens förslag om att justera upp straffskalorna för brott mot tillståndsplikten i 16 § LBE, kan finnas skäl att se över straffskalan för brott mot 15 § LBE. I syfte att beivra olaglig användning av vapenliknande explosiva varor, bör man överväga om straffskalan för en gärning som innebär att en person som legalt hanterar en explosiv vara felaktigt överläter denna vara till någon som saknar rätt att hantera densamma är rätt avvägd. Idag kan en person som gör sig skyldig till denna typ av överträdelse enligt 28 § andra stycket LBE endast dömas till böter.

I detta ärende har överdirektören Nils Svartz beslutat. Lisa Svensson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjuristen Key Hedström och enhetschefen Torkel Schlegel deltagit.

Nils Svartz

Lisa Svensson